għamel kif kien qallu t-tifel. Allura Ġesù mar in naħa l-oħra u qabad l-istrippa l-qasira u fil-waqt li beda jiġbidha ġiebha daqs l-oħra. U missieru Ġużeppi meta ra dan stagħġeb u, fil-waqt li beda jgħannaq lil ibnu, beda jbusu u jgħid: "Kemm jien ferħan li Alla tani dan it-tifel!" (XI).

(Ikompli).

NOTI

(VII) Jista' jkun li l-Awtur ta' dawn il-mirakli ġieb dan il-miraklu biex isaħħaħ dak il-miraklu li Ġesù kien għamel ġewwa Najm meta qajjem mill-mewt lil bin l-armla (Ara Luq. VII, 11-15), jew meta qajjem lit-tifla ta' Jajrus (Ara Mat. IX, 23-25; Luq. VIII, 49-56; Mar. V, 21-43).

(VIII) Dan il-miraklu, jekk mhux ħaġ'oħra, fih ftit tas-serjetà. L-Evanġelisti l-oħra jgħidu li Ġesù darba fejjaq raġel li kellu idu l-leminija iebsa (Ara Luq. VI, 6-11); min jaf jekk l-Awtur ta' dawn il-mirakli riedx iġib ieħor li jixbhu?

(IX) B'dan il-miraklu l-Awtur aktarx li ried isaħħaħ dak li kien kiteb qablu l-Evanġ. San Luqa fuq li l-Madonna baqgħet tiftakar dejjem il-ġrajjiet li saru tul it-tfulija ta' binha Ġesù (Luq. II, 19, 51).

(X) Fl-Evanġelji l-oħra li aħna nżommu bħala veri ebda ħjiel ma nsibu li San Ġużepp kellu r-raba'; filwaqt li l-Evanġelisti jaqblu li San Ġużepp kellu sengħa ta' mastrudaxxa. Madankollu l-istess Awtur jaqbel li San Ġużepp kien mastrudaxxa bħalma jidher mill-miraklu li ġej.

(XI) Fi żmien Kristu s-sinjuri biss kellhom is-sodod għall-irqad; l-oħrajn kienu jifirxu fl-art. Dak is-sinjur li qabbad lil San Ġużepp jagħmillu sodda, skond xi kittieba li mhux ta' min jorbot fuqhom, kien Erodi l-Kbir.

DUN ANTON TABONE

Ir-Randan tal-Misilmin

Il-Misilmin, li jistqarru d-Din ta' Mawmettu, m'għandhomx l-għaxar kmandamenti, bħalma għandhom l-Lhud u l-Insara; ma dan kollu, huma għandhom ukoll xi kmandamenti, imsejħin minnhom "pilastri tal-Islam" u dawn, ftit jew wisq, jistgħu jiġu mxebbħin mal-preċetti tal-Knisja Kattolika, li fuqhom ifasslu u jmexxu l-ħajja tagħhom reliġjuża l-Insara Kattolki.

L-ewwel preċett tagħhom, biex insejħulu hekk, imiss l-istqarrija tal-fidi, li biha kull mislem għandu jkun mogħni. Din l-istqarrija hi miġbura f'dawk il-kelmiet li kull mwezzin, aktar minn darba ma' tul il-jum, ifakkar minn fuq it-torri tal-moskija tiegħu: "*Allaha akbar*"! "*La Ilaha illa Allah, huwa Muhammed rażul—Uallah*", li jfisser: "M'hemmx Alla ieħor barra minn Allah, u Mawmettu n-Nabi tiegħu" . . . Din għall-inqas għandha tiġi mtennija ħames darbiet ma' tul il-jum.

Din il-"formula" li, ftit jew wisq, tiġbor fiha kollu kemm huwa t-Twemmin Dogmatku mawmettan tressaq mhux ftit id-dinja musulmana lejn ir-reliġjonijiet l-oħra — bħalma l-Lhud u l-Insara — li bħala sies tat-twemmin tagħhom m'għandhomx ħlief "Alla Wieħed" (monotejismu).

It-tieni amar (preċett) tal-Islam hu t-talba ritwali ta' kull jum, li għandha tintagħmel f'ħinijiet stabiliti: fil-għodu maż-żerniq, f'nofs inhar, għall-ħabta tat-3 wara nofs inhar, f'għajb ix-xemx u meta jid

ħol il-lejl sewwa. Meta wieħed jitlob għandu jħares lejn il-Mekka u jqis li jkun safi, jiġifieri f'qagħda legali ta' safa, jekk le, jiġifieri jekk ikun b'xi dnub, għandu qabel jinħasel f'idejh, f'wiċċu, f'dirgħajh u riġlejh sa għarqubu. Jekk ma jkollux ilma, jista' jinqeda bir-ramel, bħallikieku nħasel bl-ilma.

F'kull nhar ta' Ġimgħa ta' kull xahar għandha ssir it-Talba Publika, għandha ssir fil-Moskija u għaliha għandhom dmir li jmorru l-irġiel kollha. In-nisa ma jistgħux jieħdu sehem fit-talba publika.

l-għajnuna lill-foqra, jew għal dawk li jmorru, għax iridu, għall-"gwerra santa". Din il-lum aktarx tinġabar u flimkien ma' dħulijiet oħra jmorru f'idejn il-gvern għall-ġid tal-Kommunità.

Ir-raba' amar (preċett) tal-Islam jolqot il-Pellegrinaġġ għall-Mekka. Minn dan il-pellegrinaġġ huma meħlusin iż-żgħar, l-irsiera u dawk li ma jistgħux iħallsu l-vjaġġ għall-Mekka; jekk imma, għada pitgħada, il-qagħda soċjali ta' dawn tinbidel jidħlu fid-dmir li jżuru l-Mekka.

Iż-żawwari mislem divot, kemm

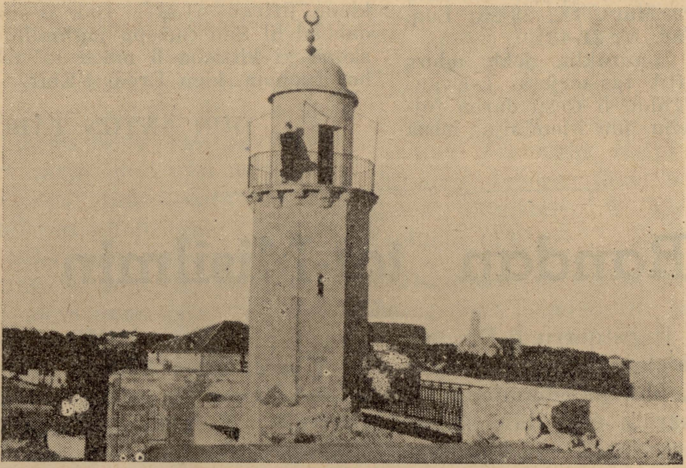

Kampnar mnejn il-Muzzin iħabbru l-ħin u jistieden lil poplu għat-Talb

It-tielet amar (preċett) tal-Islam iħares l-GĦEXUR (id-deċmi) kif inhi d-drawwa.

Din hi elemosina jew taxxa li tolqot lil kull mislem skond il-ġid materjali li huwa għandu; għalhekk tiġi miġbura kull sena mill-ġid li wieħed jaqla', jiġbor jew idaħħal. Kif hemm miktub fil-Qoran, din ma tistax tiġi minfuqa f'ħaġ'oħra jekk ma hix umanitarja, bħalma hu l-ħelsien jew riskatt ta' l-irsiera,

idum fil-pellegrinaġġ, għandu jilbes libsa li tagħżlu mill-oħrajn mhux pellegrini u li ċċaħdu minn xi ħwejjeġ ta' xeħta axxetka oħra, bħallikieku tiċħadlu li jista' jaqta' dufrejh, xagħru, u ħwejjeġ oħra.

Fl-aħħarnett, bħala għaqda tal-ħames preċetti tal-Islam hemm is-sawm, li jaħbat fix-xahar qamri tar-Ramadan. Huma erba' ġimgħat ta' tewba kull sena, ftit jew wisq, jistgħu jiġu mxebbhin lir-Randan

tagħna l-Insara, u li jaħbtu sewwa sew f'dak iż-żmien tas-sena li, kif jingħad, tfakkar "meta Mawmettu ġie mnebbaħ bihom mis-sema" u li mbagħad, qrib is-sena 622 W.K. ġew miktubin fil-Qoran (bidu tal-era musulmana).

Kollha kemm huma l-Misilmin, ulied Mawmettu, f'kull naħa tad-dinja, jinsabu fejn jinsabu, bl-għadd bla qies tal-miljuni tagħhom, għandhom l-għoli dmir li jsumu r-Ramadan, kif amar l-istess Allah, bil-kitba tal-Qoran, Ktieb qaddis.

Is-Sawm tar-Ramadan jibda fil-għodu maż-żerniq tal-jum u jibqa' sejjer sa għajb ix-xemx, mingħajr ma tista' tieħu xejn. Il-bidu tas-sawma ta' kull fil-għodu, għaxar minuti qabel, jiġi mfakkar minn sparatura tal-kanun, sabiex kulħadd jitħejja għas-sawma b'żelu kbir. Tar ieħor ta' kanun jinstema' wkoll fil-għaxija, ħin li għandha tintemm is-sawma.

Is-sawma tal-misilmin hi ċaħda ta' kull ikel, xorb, fwejjaħ, tipjip u wkoll użu taż-żwieġ; dan imma għal ma' tul il-jum biss, għax għal ma' tul il-lejl sa l-għodwa ta' l-għada ebda eċċezzjoni ma tingħata.

Ebda mislem m'hu ħieles mis-sawm tar-Ramadan, barra minn dawk li huma morda, xjuħ, jew huma f'xi vjaġġ. U dan l-amar tas-sew hu mħares mill-fidili misilmin, bosta drabi bi skruplu kbir, hekk, li jżommu miksura s-sawma, jekk biss, qatra ta' l-ilma tiżloqlok u tiblagħha waqt li tlaħlaħ ħalqek jew snienek.

Min għax ikun ried, jikser is-sawm tar-Ramadan jinħtieġlu jagħmel xi opra ta' benifiċenza bħala tpattija jew bħala tewba. Mawmettu jgħid: "It-talb hu wisq iżjed aħjar mill-irqad"; għalhekk, xi sigħat mil-lejl, il-Misilmin twajba jgħadduhom fit-talb lil Allah, u l-ġemgħat fil-moskija fi żmien dan is-sawm huma aktar ta' sikwit u aktar imħeġġin.

U f'dawn il-jiem, ħalli għalihom il-predikaturi jew qwaresimalisti ta' l-Islam, għall-ħeġġa tagħhom li juru fit-tagħlim li jagħmlu! . . .

Jifhmu l-Misilmin twajba, li l-opri tajba magħmula ma' tul il-ljieli tar-Ramadan huma iżjed ta' mertu u jogħġbu 'l Alla u għalhekk huma ta' ħlas akbar għas-sema. U dan jingħad iżjed, u iżjed għal dawk il-ljieli, hekk imsejħin "Il-Ljieli ta' ġieħ u ta' setgħa", li jaqgħu fl-aħħar għaxart ijiem tar-Ramadan, għax fihom Allah — jifhmu l-Misilmin — jeħles għadd ta' erwieħ wisq iżjed kbir mill-pwieni ta' l-Infern, milli fi żmenijiet oħra. Dawn il-Ljieli "ta' ġieħ u ta' setgħa", fit-tifsir teoloġiku tagħhom, ġew minn xi wħud imxebbhin ma' l-Qawma mill-Imwiet ta' Ġesù, kif hi mogħtija fil-Vanġelji tagħna.

Iżda, billi ebda data m'hi mogħtija — għax ebda tnebbiħa ma kellu qatt Mawmettu fuq dawk il-Ljieli "ta' ġieħ u ta' setgħa", għalhekk il-Misilmin twajba jagħmlu kollox, b'dak il-għan li jitħejjew, għal ma' tul ġimgħa sħiħa, b'opri tajba u ta' tewba, sabiex jekk għandha tasal fuqhom dik is-siegħa ta' biża', huma jkunu f'qagħda ta' grazzja li jisimgħu leħen il-kbir Allah u jmorru għas-sebħ ta' dejjem.

Żmien ir-Ramadan huwa żmien tajjeb ħafna u jiswa mhux ftit għall-foqra u aktar għat-tallaba. F'dawk il-ġimgħat kulħadd jagħti karità aktar bil-qalb biex ipatti għal dnubietu; u hekk il-fqar u dawk li

jinħtieġu għajnuniet materjali jsibu iżjed min jerfagħhom u jgħinhom fil-ħtiġijiet tagħhom.

Min qatt inzerta fost il-Misilmin fiż-żmien tar-Ramadan jagħraf malajr kemm dawn jagħmlu kull sagrifiċċju, kemm jitgħakksu u kemm jiċċaħdu minn ħwejjeġ, li għalihom bosta drabi meħtieġa, sabiex iħarsu sewwa b'reqqa kbira li ma titwemminx ir-ritwal tas-sawm.

Hu tassew li fix-Xerq dan it-tgħakkis ta' ġisem fejn jidħlu ċaħdiet l-iżjed u sawm, huma aktar ħwejjeġ li jsiru fil-Lvant milli fl-Ewropa tagħna, u dan narawh hemmhekk ukoll fl-istess Insara; iżda dana ma jibqax ma jurix, li r-Ramadan huwa prova l-aktar li tiddi u li tgħidilna "kemm u kif il-Musulmani għadhom marbutin u jħobbu d-Din tal-Profeta Muħammed u x'jagħmlu biex iħarsu kemm jistgħu l-Kmandamenti miktubin fil-Ktieb għalihom qaddis: Il-Qoran".

L-imġiba, li biha miljuni ta' Musulmani jġibu ruħhom biex iħarsu bl-akbar reqqa s-sawm u ċ-ċaħdiet l-aktar iebsa fil-jiem tar-Ramadan tagħhom, m'hi xejn ta' ġieh għalina l-insara; meta naħsbu l-iżjed kemm f'Insara Kattolki jarawha xejn bi kbira jiksru l-jum tas-sawm u ta' l-astinenza li għamlitilna l-Knisja għal xi jiem ta' ma' tul is-sena.

P.A. CASSAR

IL-LEGGENDA TAL-BAJTAR TAX-XEWK

Lil Patri Sidor Urteaga kont nafu mindu kont daqsxejn ta' sabi mqareb immur ngħinu l-Quddiesa fil-Knisja tas-Santissmu Salvatur. Illum ilu mejjet biċċa sewwa u jien xjaħt qatigħ. Iżda ma' l-ewwel jum ta' kull sena ġdida ifeġġ quddiemi — xwejjaħ b'leħja qasira bajda tagħti fis-safrani, magħlub għuda u twil daqs stwiel. Lilna t-tfal kien iġibna bosta u meta kien jara xi ċorma minna lesta biex tinbex lil xi ħadd dikment kien isejħilna ħdejh u jibda jgħidilna xi ġrajja. Ġrajjiet qalinna tgħidux kemm! U aħna t-tfal konna nduru qagħqa miegħu, nisimgħu bla nitħarku — aħna t-tfal għarbin bla sabar! Min jemmen? U fost kollox baqgħet dejjem l-leġġenda tal-Bajtar tax-Xewk li għalkemm qalilna kemm il-darba konna rriduh itennihielna. Ma rridx ninsa ngħid li jekk illum jien Patri ta' San Franġisk t'Assisi għandi għax nizżi ħajr l-ewwel 'l Alla u mbagħad lil Patri Urteaga, li l-Mulej inqeda bih biex xeħet f'qalbi żagħżugħa ż-żerriegħa tas-Sejħa għall-Ħajja Reliġjuża.

Mela hawn hi l-leġġenda "Tal-Bajtar Tax-Xewk" li se ngħidhielkom bejn wieħed u ieħor, kif smajtha minn P. Sidor.

Mela darba waħda ilu, ilu ħafna, f'daqsxejn ta' dar fqajra kienu jgħammru tlieta min-nies: raġel, mara u tarbija. Lejla waħda, meta kulħadd kien rieqed, dawn kienu ħarġu 'l barra minn darhom. Il-